

S S LC Public Examination March 2015

Model Question Paper – First Language Samskritam -16S (P/F)

दशमकक्षा – प्रथमभाषा – संस्कृतम् । मार्गदर्शिनी प्रश्नपत्रिका । (16 S) बाह्याभ्यर्थिनां कृते ।

(ಪತ್ತನೆ ತರಗತಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ. (ಹೊಸಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ- ಬಾಸಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ) ಪ/ಎಫ್)

• एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

16x1=16

१. अञ्जना कीदृशं सुतं प्रासूत ?
२. केषां विभूतयः परोपकाराय भवन्ति ?
३. उप्तं बीजं केन विना निष्फलं भवति ?
४. इदं सर्वं केन वास्यम् ?
५. चन्नम्मायाः पतिः कः ?
६. रमारमणं कः अभिदुद्राव ?
७. करणस्य सारथिः कः ?
८. कापालिकः कथम् असीत् ?
९. शैलशृङ्गवासिनी का ?
१०. नाट्यस्य गरिमाणं कः अवर्णयत् ?
११. आकाशकायेषु आकर्षणीयः शक्तिस्वरूपः कः ?
१२. दधीचिमहर्षेः आश्रमः कुत्र असीत् ?
१३. लोके किं सदा शाम्यतु ?
१४. कीदृशम् औषधं दुर्लभम् ?
१५. भिषजः रोगनिदानं कथं जानन्ति ?
१६. संस्कृतसाहित्यक्षेत्रे ज्ञानपीठप्रशस्तिपुरस्कृतः कः ?

• चतुर्थं पदं लिखत ।

4x1 =04

१७. विनापुष्पं फलन्ति – वनस्पतयः :: सह पुष्पैः फलन्ति _____ ।
१८. लीलावती – भास्कराचार्यः :: रसरत्नाकरः _____ ।
१९. रष्यादेशः – अणुविकिरणः :: आर्टिक् प्रदेशः _____ ।
२०. कुर्यादाहारं – प्राणसन्धारणार्थम् :: प्राणाः सन्धार्याः _____ ।

• लघूत्तराणि लिखत ।

5x2= 10

२१. मानवः कथं निर्वेदम् आप्नोति ? ततः सः किं कुरुते ?
२२. नरस्य वृत्तं के जानन्ति ?
२३. बुद्धिसागरः मुञ्जं किं प्राह ?

२४. तैत्तिरीये सूर्यस्यविषये किं लिखितमस्ति ?
२५. अशरीरवाणी का ?
- श्लोकयोः तात्पर्यं संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया कर्णाटकभाषया वा लिखत । $2 \times 2 = 04$
२६. यत्र कुत्र वा वयं समग्रभारते स्थिताः
भाषयापि धर्मतश्च भिन्नमार्गमार्गमाश्रिताः ।
आदितश्च मध्यतस्तथान्ततश्चभारता
भारतीयभावनेति वृद्धिमेतु भारते ॥
२७. धीरोद्धतो धीरललितः धीरोदात्तस्तथैव च ।
धीरप्रशान्तश्चैवेति नायकाः नाटकाश्रयाः ॥
- कव्योः देश-काल-कृतीनां विषये लिखत । $2 \times 3 = 06$
२८. वाल्मीकिः
२९. नीलकण्ठदीक्षितः
- यथानिर्देशं लिखत । $4 \times 3 = 12$
३०. सः महर्षिः धर्मात्मा उदारश्च ।
कः पाठः ? कः अवदत् ? धर्मात्मा कः ?
३१. किन्तु भवन्तं परिश्रान्तं पश्यामि ।
कः पाठः ? का अवदत् ? परिश्रान्तः कः ?
३२. मया भोजो रक्षितः ।
कः वदति ? कं वदति ? कुत्रगत्य वदति ?
३३. रसे गन्धे न रज्यते ।
कः पाठः ? कः अवदत् ? कः न रज्यते ?
- दशभिः वाक्यैः उत्तरं संस्कृतभाषया कर्णाटकभाषया आङ्ग्लभाषया वा लिखत । $4 \times 3 = 12$
३४. डा ॥ सत्यव्रतशास्त्रिमहोदयस्य बाल्यजीवनं विवृणुत ।
३५. धर्मराजस्य उपदेशं विवृणुत ।
३६. हनूमतः जननं बाल्यवृत्तान्तञ्च पद्यानुगुणं लिखत ।
- पद्यद्वयं पूरयत । $4 \times 2 = 08$
३७. मनीषिणः सन्ति _____ दुर्लभम् ॥
३८. पिबन्ति नद्यः _____ विभूतयः ॥
३९. अधो लिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा अनुच्छेदाधारितप्रश्नानामुत्तरं लिखत । $1 \times 4 = 04$

चाणक्यः चन्द्रगुप्तमौर्यस्य मन्त्री असीत् । सः एकस्मिन् उब्जे वसति स्म । राजा दरिद्रेभ्यः दातुं कम्बलानि दत्तवानासीत् । चोराः केचन कम्बलानि अपहर्तुम् उटजमागताः । शीतकालेऽपि चाणक्यः कम्बलं विनैव भूमौ सुप्तः आसीत् । चकिताः चोराः तम् अपृच्छन् - 'अत्यन्तं शैत्यमस्ति , अत्रैव कम्बलानि सन्ति । तथापि त्वं किमर्थं कम्बलं विना शयनं करोषि ?' इत । तदा चाणक्यः - 'दरिद्रेभ्यः दातुं राजा दत्तवान् , एतानि मम कृते न ' इत्यवदत् । तदा अन्येषां द्रव्यस्य उपयोगः अधर्मः इति चिन्तयन्तः चोरा अपि सज्जना अभवन् ।

१. चाणक्यः कस्य मन्त्री आसीत् ?
२. अधर्मः कः इति चोराणाम् आशयः ?
३. राजा किमर्थं कम्बलानि दत्तवान् ?
४. चोराः कुतः उटजमागताः ?

भागः B

(व्याकरण विभागः)

- समुचितमुत्तरं चित्वा क्रमाक्षरेण सह निर्दिष्टस्थाने लिखत । 15x1= 15

४०. सुतः - अस्य अन्यलिङ्गपदम् इदं भवति ।

अ) सुता   आ) सूतः   इ) सुती   ई) सूता

४१. पुत्रोऽहम् - अस्य सन्धिविभागः एवं भवति ।

अ) पुत्रो + हम्   आ) पुत्रो + अहम्   इ) पुत्रो + ऽहम्   ई) पुत्र + उहम्

४२. फालचन्द्रः - अत्र एषः समासः वर्तते ।

अ) तत्पुरुषः   आ) द्वन्द्वः   इ) बहुव्रीहिः   ई) अव्ययीभावः

४३. ययौ - अत्र एषः लकारः वर्तते ।

अ) लङ्   आ) लिङ्   इ) लुङ्   ई) लिट्

४४. अनामयः - अस्य विरुद्धार्थकं पदम् इदं भवति ।

अ) नामयः   आ) नानामयः   इ) आमयः   ई) महामयः

४५. अत्र समूहेतरपदम् इदं भवति ।

अ) ररक्ष   आ) आविश   इ) व्यादिष्टः   ई) प्राह

४६. विपिनम् - अस्य समानार्थकपदम् एतदस्ति ।

अ) अरण्यम्   आ) आननम्   इ) भुवनम्   ई) मलिनम्

४७. एषु शुद्धं वाक्यम् इल्लमस्ति ।

अ) बालेन पाठः पठनीयः   आ) बालः पाठं पठनीयः ।

इ) बालः पाठः पठनीयः ।   ई) बालात् पाठः पठनीयः ।

४८. प्रतिवर्षम् – अस्य विग्रहवाक्यम् एवं भवति ।
 अ) प्रति वर्षम् आ) वर्षं वर्षं प्रति इ) प्रति प्रति वर्षम् ई) प्रत्येकं वर्षम्
४९. वारणः इति पदस्य समानार्थकं पदमस्ति एतत् ।
 अ) हालाहलः आ) लक्ष्मीरमणः इ) गजः ई) वरुणः
५०. बभूवुः अस्य वचनम् एतत् अस्ति ।
 अ) एकवचनम् आ) द्विवचनम् इ) बहुवचनम् ई) सुवचनम्
५१. भूमिः इति पदस्य लिङ्गम् एतद्भवति ।
 अ) पुल्लिङ्गम् आ) स्त्रीलिङ्गम् इ) नपुंसकलिङ्गम् ई) त्रिलिङ्गम्
५२. वृद्धिः अस्य विरुद्धार्थकं पदमेतत् भवति ।
 अ) बुद्धिः आ) सिद्धिः इ) क्षयः ई) पयः
५३. अत्र समूहेतरपदम् इदं भवति ।
 अ) भास्करः आ) अर्कः इ) रविः ई) राहुः
५४. वयम् - अत्र एषाविभक्तिरस्ति ।
 अ) प्रथमा आ) तृतीया इ) पञ्चमी ई) सप्तमी
५५. प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत । 02
 अ) अहं जलं पिबामि । आ) पित्रा कार्यालयः गम्यते ।
५६. रेखाङ्कितपदम् अवलम्ब्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत । 02
 अ) मम देहरक्षा अङ्गैः सह जनितम् । आ) भाग्यानि काले फलन्ति ।
५७. वाक्ये विद्यमानं कृदन्तपदं चित्वा लिखत । 02
 अ) पठन् बालकः किमपि न गणयति । आ) सेवकः ग्रामं गतवान् ।
५८. वाक्यदोषं परिहरत । 02
 अ० नगरस्य बहिः उद्यानम् अस्ति । आ) वीरस्य युद्धं रोचते ।
५९. सन्धिं विभज्य नाम लिखत । 02
 अ) एतदुपरि आ) धेनुर्धावति
६०. लकार-पुरुष-वचनानि लिखत । 02
 अ) बभासे आ) जानाति

६१. वाक्ये विद्यमानम् अलङ्कारं विवृणुत । 1x3=03
माघे मेघे गतं वयः ।
६२. प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दोनाम लिखत । 1x3=03
नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः ।

भाग: C

(रचना विभागः)

- संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत । 1x3=03
६३. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನವು ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸದಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.
- कर्णाटकभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादं कुरुत । 1x3=03
६४. दीपः वर्तिद्वारा तैलं गृह्णाति ज्वलति च । यदा तैलं शुष्यति तदा ज्वाला नश्यति ।
तैलदीपाः वायुना शाम्यन्ति विद्युद्दीपाः न शाम्यन्ति । नगरेषु विद्युद्दीपाः प्रकाशन्ते ।
६५. गौतमः / गौतमी इति मत्वा प्रवासार्थं धनं प्रेषयितुं पितरम् / मातरं प्रति पत्रं लिखत ।
1x5=05

अथवा

- दिनत्रयस्य विरामं सम्प्रार्थ्य मुख्योपाध्ययं प्रति पत्रं लिखत ।
- प्रबन्धं लिखत । 1x5=05
६६. परिसरः अथवा समाचारपत्रम्

***